

KO Henriksson Marketta,Kajaste Ilkka 20.05.2010
JULKINEN

EDUSKUNTA
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Suomen kannat van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2010/1007

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys Suomen kannoista van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä.

Valtiovarainministeri

Jyrki Katainen

LIITTEET Muistio: Suomen kannat van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä

Asiasanat

Hoitaa **VM**

Tiedoksi

KO Kajaste Ilkka, Henriksson Marketta

20.05.2010
JULKINEN

Viite

Asia

Suomen kannat van Rompuy'n työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä

Tässä e-kirjeessä esitetään Suomen kannat aloittavan Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Van Rompuy'n työryhmän työhön talouspolitiikan koordinaation kehittämistä, tiivistettynä komission tiedonannon sisältö ja kannanotot komission esityksiin. Suomen esittämät kannat Van Rompuy'n työryhmään valmistellaan taustaryhmässä, johon osallistuvat valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Valmistelutyön pohjalta kannat käsitellään EU-ministerivaliokunnassa ja niistä informoidaan eduskuntaa samalla tavoin kuin neuvostovalmisteluissa. Tämä e-kirje on ensimmäinen informointi.

Komissio julkisti talouspolitiikan koordinaation tiivistämistä koskevan tiedonantonsa 12.5. Komission tiedonannossa talouspolitiikan koordinaation vahvistamiseksi on kolme pilaria. Suurin osa ehdotuksista koskee koko EU:ta, mutta artiklan 136 mukaisesti euroalueelle ehdotetaan vaativampaa lähestymistapaa. Komissio esittää vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamisen vahvistamista ja seurannan laajentamista makrotaloudellisiin tasapainottomuuksiin. Tätä tarkoitusta varten komissio ehdottaa talouspolitiikan koordinaatioon eurooppalaista lukukautta (European Semester). Tiedonanto pohjustaa myös periaatteita euroalueen kriisinhallintamekanismille.

Valtiovarainministerit keskustelivat ehdotuksesta ensimmäisen kerran euroryhmässä 17.5. ja Ecofin-neuvostossa 18.5. Keskustelut jatkuvat Van Rompuy'n työryhmässä, joka kokoontuu ensimmäisen kerran 21.5..

Suomi pitää välttämättömänä talouspolitiikan koordinaation tiivistämistä. Koordinaation tiivistäminen on nyt erityisen perusteltua, koska euroalueen maat ml. Suomi ovat sitoutuneet huomattaviin lainoihin ja takuisiin rahoitusmarkkinoiden vakauttamiseksi.

Työryhmän tulee kokoontua tiiviisti, jotta työryhmän työn tulokset ovat käytettävissä nopeasti, jo ennen alkuperäistä määräaikaa vuoden loppuun mennessä. Samanaikaisesti työryhmän työskennellessä on käytettävä jo olemassa olevia talouspolitiikan koordinaatiovälineitä.

Suomi katsoo, että ensisijaisesti tulisi tutkia mahdollisuudet olemassa olevien säännösten tiukentamiseen Lissabonin sopimuksen puitteissa. Suomi ei kuitenkaan sulje pois perustamissopimuksen muutoksia, jos ne ovat välttämättömiä unionin talouspolitiikan koordinaation parantamiseksi.

Työryhmän työn tulee kattaa kaikki EU-maat, ei pelkästään euroalue, vaikka on luonnollista, että yhteisen valuutan vakaus edellyttää tiukempaa talouspolitiikan koordinaatiota.

Vakaus- ja kasvusopimuksen vahvistamisen osalta Suomi tukee velka- ja kestävyysongelmien, joista markkinat ovat olleet erityisen huolestuneita, nostamista keskeisempään asemaan. Koordinaation tulisi myös kohdistua laajemmin makrotaloudellisiin tasapainottomuuksiin, kuten komissio ehdottaa. Sekä julkisen talouden että makrovakauden osalta mahdollisiin poikkeamiin ja häiriöihin on pystyttävä reagoimaan ajoissa ennen kuin ongelmat ehtivät kasaantua, mikä edellyttää, että myös sanktiojärjestelmää ollaan valmiita kehittämään. Komission ehdotukset eurooppalaisesta lukukaudesta (European Semester) parantaisivat myös mahdollisuuksia reagoida aikaisessa vaiheessa ongelmatilanteiden kehittymiseen.

Vakaus- ja kasvusopimuksen vahvistaminen

Komissio esittää vakaus- ja lähentymisohjelmien parempaa ex ante – koordinaatiota (eurooppalaisen lukukauden avulla). EU:n budjettiseurannan tulisi heijastua paremmin kansallisiin budjettikehikoihin esim. keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamiseksi tarvittavien useampiavuotisten budjettimenettelyjen tulisi heijastua kansallisiin budjettikehikoihin. Komission mukaan velkakriteerin aseman tulisi olla keskeisempi; yli 60 prosentin velka/BKT-suhde johtaisi liiallisen alijäämän menettelyyn (EDP), jos velka ei alene sovitusti tietyllä ajanjaksolla. Tämä on sopusoinnussa artikla 126 kanssa, mutta vaatii muutoksia toisen asteen lainsäädäntöön. Velan ja alijäämän vuorovaikutus tulisi huomioida paremmin.

Lisäksi komissio esittää korollisia talletuksia, jos jäsenmaan finanssipolitiikka ei tue riittävää edistymistä keskipitkän aikavälin finanssipolitiikan tavoitteen (MTO) saavuttamisessa. Tämä vaatii muutoksia toisen asteen lainsäädäntöön. Komission mukaan EU-budjettimenojen laajempaa ja oikea-aikaista käyttöä vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjen noudattamisen kannustimena tulisi harkita seuraavalla rahoituskehyskaudella. Lisäksi koheesipolitiikalla tulisi olla selkeämpi rooli jäsenmaiden rakenteellisten heikkouksien ja kilpailukykyhaasteiden korjaamisessa (ehdotukset jälkimmäisestä tulossa syksyllä). Komissio esittää myös toistuvien vakaus- ja kasvusopimuksen rikkomuksien nopeampaa käsittelyä ja koheesiorahastoasetuksen ankarampaa käyttöä (olemassa olevan koheesiorahoituksen keskeytyslausekkeen käyttäminen).

Komission ehdotukset vastaavat pitkälle Suomen tavoitteita, joskin velkakriteerin rinnalle tulisi tuoda selkeämmin pitkän aikavälin kestävyuden vahvistaminen. Tähän tulisi pyrkiä sekä keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamisen että kestävyyttä tukevien rakenteellisten uudistusten kautta. Kansallisista monivuotisista budjettikehikoista tulisi tehdä sitovia, jotta ne ohjaisivat kestävyyttä tukevaa finanssipolitiikkaa ja mahdollistaisivat julkisen talouden tehokkaan seurannan. Komission ehdotusten lisäksi Suomi pitää mahdollisena selvittää työryhmässä, tulisiko budjettialijäämän rajaa tiukentaa nykyisestä 3 prosentista.

Komission ehdotusten lisäksi julkisen talouden seuranta ja koordinaatiota tulisi laajentaa myös veropolitiikan alueelle. Suomi katsoo, että työryhmässä tulisi pohtia myös mahdollisuuksia pragmaattisen verokoordinaation toteuttamiseen ja verokoordinaation linkittymistä vakaus- ja kasvusopimukseen (artikla 121). Nykyisessä taloustilanteessa, jossa kaikkien EU-maiden julkista taloutta on konsolidoitava, olisi hyödyllistä, että jäsenmaat sopisivat veropolitiikan linjauksista siten, että vältetään verokilpailun haittoja ja tuetaan Euroopan kilpailukyyn parantamista mm. siirtymällä työn verotuksesta ympäristö- ja ilmastoverotuksen suuntaan. Tavoitteena ei ole veroharmonisointi eikä EU:n toimielimien toimivaltaa lisätä vaan kyseessä olisi käytännöllinen konsensukseen perustuva yhteistyö, joka hyödyttäisi kaikkia jäsenmaita.

Talouseläpolitiikan koordinaation tavoitteiden saavuttamista tulisi jouduttaa käyttämällä sanktioita. Periaatteena tulisi olla sanktioiden automaattisuus asetettuihin kriteereihin nähden. Vakaus- ja kasvusopimusten valmistelu ja arviointi muodostavat edelleen vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan ytimen. Sopimuksen ennaltaehkäisevän osan vaikuttavuutta tulisi parantaa. Tähän voitaisiin kytkeä EU-budjetin menot nykyistä laajemmin. Van Rompuy'n työryhmän olisi perusteltua tutkia vähintään mahdollisuutta koheesioasetuksen sanktiopykälän laajentamiseen koskemaan kaikkia alue- ja rakennetukia. Työryhmässä tulisi myös tutkia mahdollisuus korollisten talletusten, sakkujen tms. suorien sanktioiden käyttöön. Myös institutionaalisia sanktioita, kuten äänivallan menetys, voidaan työryhmässä tutkia.

Periaatteena tulisi olla, että ensin otetaan käyttöön jo olemassa olevat sanktiomahdollisuudet. Tämän jälkeen kehitetään uusia sanktiota nykyisen perustamissopimuksen puitteissa ja kolmanneksi tutkitaan sellaiset mahdollisuudet, jotka vaativat perustamissopimuksen muutoksen.

Näiden vakaus- ja kasvusopimukseen pohjautuvien talouseläpolitiikan koordinaatiomahdollisuuksien lisäksi tulee kehittää ajatusta ns. julkisuuskoordinaatiosta. Neuvostossa keskusteltaisiin ja vertailtaisiin jäsenmaiden tilanteita esim. kilpailukyvyyn, tuottavuuden, yksikkötyökustannusten tai eläkejärjestelmien peruseriaatteiden osalta. Nämä tiedot olisivat julkisia, jolloin markkinoiden reaktio aikaansaisi painetta talouseläpolitiikkaa koordinoiviin toimenpiteisiin jäsenmaissa.

Makrotaloudellisen ja kilpailukykykehityksen laajempi seuranta

Komissio ehdottaa makrotaloudellisia tasapainottomuuksia koskevaa seurantakehikkoa euroalueen maille (artikla 136 mahdollistaa tämän), sisäistä ja ulkoista kehitystä seuraavan tulostaulun (score board) määrittelemistä ja seuraamista sekä makrotaloudellisten tasapainottomuuksien analysointia euroalueen tasolla, jonka perusteella voitaisiin antaa kehotuksia jäsenmaille tehdä korjaavia toimenpiteitä. Näiden kehotusten jäädessä noudattamatta neuvosto (äänioikeus vain euroalueen maille) voisi antaa tarkkoja talouseläpolitiikkasuosituksia, minkä lisäksi komissiolla olisi myös mahdollisuus antaa ennakkovaroituksia.

Suomi tukee komission ehdotuksia tehostetusta makrovalvonnasta ja kilpailukykykehityksen seurannasta. Seurannan tulisi sisältää myös rahoitusvakauden tiivis monitorointi ja kohotettu valmius toimenpiteiden aloittamiseen ja koordinointiin rahoitusvakauden turvaamiseksi EU-tasolla 18.5.2010 ECOFIN päätelmien mukaisesti, ottaen huomioon eri viranomaistahojen välinen työnjako ja neuvoston valmisteluvastuu rahoitusvakauskysymyksissä EU-tasolla sekä perustettava uusi EU:n rahoitusvalvontajärjestely. Seurannan ja siihen liittyvän talouseläpolitiikan koordinaation tulisi olla oikea-aikaista, jotta se mahdollistaisi varhaisen puuttumisen ongelmiin siten, että rakenneongelmat ja –vääristymät tai riskit eivät pääsisi kumuloitumaan vakautta ja kasvua haittaavalla tavalla. Tässä tarkoituksessa olisi enemmän huomiota kiinnitettävä myös markkinoiden toimivuuden tehostamiseen.

Eurooppalainen lukukausi alkaen vuoden 2011 alusta

Komissio ehdottaa, että Eurooppa-neuvosto tekee kunkin vuoden alussa horisontaalisen arvion, missä identifioidaan tärkeimmät EU:ta ja euroaluetta kohtaavat taloudelliset haasteet, ja antaa strategista ohjausta politiikoista. Jäsenvaltiot ottavat tämän ohjauksen huomioon valmistellessaan kansallisia vakaus- ja lähentymisohjelmiaan sekä kansallisia uudistusohjelmiaan (NRP) samanaikaisesti

ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Komission ehdotuksen mukaan neuvosto arvioisi ja antaisi ohjausta, kun kansalliset budjettipäätökset ovat vielä valmistelussa kansallisella tasolla

Komission esitys seurantamenettelyjen ajoittamisesta siten, että unionin ja euroalueen tasolla voitaisiin ajoissa vaikuttaa kansallisiin valmisteluihin on tärkeä. Ehdotus ei sido eikä rajoita kansallista budjettisuvereniteettia, mutta tehostaa monenkeskistä valvontaa ja yhteisen intressin huomioon ottamista kansallisessa politiikassa.

Suomi tukee sitä, että komissio tarkastelee kansallisten budjettien lähtökohtia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Samoin Suomi tukee neuvostossa tehtävää työtä budjettipolitiikkojen koordinoimiseksi.

Tavoitteiden saavuttamista edistäisi se, että kaikki jäsenvaltiot omaksuvat finanssi- ja talouspolitiikassaan pitemmän aikavälin tavoitteenasettelun ja tätä tukevan, sitovan politiikkakehikon.

Kriisinhallintamekanismi

Komissio ehdottaa Euroopan talouden vakauttamiskehikkoa, jossa lainoilla olisi tiukka ehdollisuus ja markkinarahoitukseen paluuseen kannustavat korot. Komissio katsoo 9. toukokuuta päätetyn vakautusjärjestelmän täyttävän pysyvän kestäväen kriisinhallintamekanismin kriteerit, joten nyt prioriteettina on tämän järjestelmän täysi operationalisointi. Tästä saatujen kokemusten perusteella komissio tekee keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä ehdotuksen pysyvästä kriisinhallintamekanismista.

Kriisinhallintamekanismi ja siihen liittyvä lainoituskehikko merkitsevät unionin kannalta merkittävää askelta koordinaation tiivistämisessä, joten se on valmisteltava huolellisesti osana kokonaisuutta, ei erillisratkaisuna. Jotta kriisinhallintamekanismi olisi toimiva eikä johtaisi esimerkiksi euroaluetta koskeviin moraalikato-ongelmiin, siihen tulisi nähdä osana talouspolitiikan koordinaatiomekanismin uudistamista, johon liittyy uskottava ja riittävän automaattinen sanktiojärjestelmä, joka vaikuttaisi ennaltaehkäisevällä tavalla.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
